תנא תולה נדרו בדבר. והיינו ריש"א דשאביה רע. ותנא נדר בטעות דהיינו סיפא נדר כעורה והרי היא נאה. והא דלא אמרינן בסיפא גבי כעורה ונעשת נאה[ז] היינו טעמא משום דאדם רע עשוי לעשות תשובה ועשוי למות הלכך אומדים דעתו דכי אמר שאביה רע כל זמן שאביה רע קאמר משא"כ נאשה כעורה שאין עשויה להיות נאה הלכך לא היה בדעתו שתהא מותרת לו לכשתהא נאה. הרשב"א ז"ל. אי נמי אי אמר הכי שאני נושא אשה פלונית שהיא כעורה כדקתני שאביה רע ה"נ דמשמע כל זמן שהיא כעורה אבל הכא כיון דלפלונית כעורה קאמר לא משמע כתולה נדרו בדבר. החכם הותיק ר' שמואל בן החכם הגדול רבי יהודה בר חסדאי ז"ל: **מתני' ועוד אמר ר"מ פותחין מן הכתוב בתורה.**

דאע"ג דאקקתין בפ' ארבעה נדרים (לעיל כב.) דלא פתחין בשם בוטה כמדקדות חרבי[ח] וכדשמואל דאמר כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא רשע וכדרבי נתן דאמר כל הנודר כאילו בנה במה דהתם שאני דהוו איומים גדולים ואי אפי' על דעת הנהו נדר יתבייש אומר כן נמצא שאין נדריו נתרין יפה אבל הני דמני תנא הכא לא חמירי לאינשי כולי האי: **גמ' ולימא כל דמיעני לאו עני גמור.** היכי קתני דפותחין לו שמא יעני ואי אתה יכול לפרנסו וקתני ליה בהדיא מן הכתוב בתורה דאלמא מיחייב בהכי ליימא ליה כל דמיעני לאו עני גמור שאהיה מחויב לפרנסו לבדי מאי דמטי לי לפרנסיה בהדי כולי עלמא מפרנסנא ליה ורשאי הוא בכך אע"פ שאסר עליו נכסיו שהרי לא יתן בידו אלא ליד גבאי וכיון שאם רצה גבאי ליתן לאחר הרשות בידו שרי להוה ליה כי ההיא דתנן (לעיל מח.) נותן לאחר משום מתנה והלה מוחר בו: **כל הנופל אין נופל לידי גבאי אחלה.** אלא שואל מקרוביו ומתפרנס והיא שעתא קצבר אקרא דכתיב[ט] וחי אחיך עמך: **מתני' פותחין לאדם בכתובה אשתו.** שאומרין לו אילו היית יודע שיהא עליך לפרוע כתובתה כלום נדרת אי אמר לאו מתירין אותו: **גמ' שמעת מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה.** פלוגתא היא דר"מ ורבנן (כתובות פח.): **והא קתני שער ראשך ושער ראשך מטלטלי הוו.** ואמר לו ר"ע דמחייב לזבוני לפרוע כתובתה: **הכי קאמר ליה אפי' אתה מוכר שער ראשך ואוכל.** היא טורפת כל הקרקעות אפי' לא יאמר לך דבר אלא שתטרף למכור שער ראשך לאכול: **שמעת מינה אין מסדרים לב"ח.** פלוגתא היא בפרק המקבל (ב"מ קיד.) איכא מ"ד דמיחיין לו מטה ומפך וכלי אומנותו[ט] ומזון י"ב חדש דגמר מיכה מערכין ואיכא מ"ד אין מסדרין ומדתנן הכא אפי' אתה מוכר שער ראשך ש"מ דאין מסדרין: [י] **ומר אין מקריעים שער דאשה.** כלומר אין ה"נ דמסדריס מיהו ה"ק ליה אפי' אתה עושה לפניס משורת הדין ואינך רוצה בסדור לא תחשוב להפטר דלעולם אין קורעין כתובתה כדי שאם ימלא לך לאחר מכן תחזור ותגבה דנהי דתנן בערכין[כ] נתן סלע והעשיר אין לו עליו כלום וסדור מערכין גמרי' ליה ה"מ לענין סדור אבל לענין השג יד לא: ומדאמרי' **הכא** שמעת מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה שמע' מהא דלדידן דקי"ל דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה אפי' מיניה דידיה לא משתעבדי וטעמא משום דאין זמן כתובה ידוע ושמא לא תגבה לעולם וכשהיא גובה אינה גובה אלא ע"י מיתה וגרושין הלכך לא סמכה דעתה אלא על הקרקע ומש"ה ארבנן הוצא כתה של כתובה מחוב דעלמא אע"ג דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי כי היכי דגבו מייניה אפי' מגלימא דעל כתפיה והכי מוכחא שמעתא דחבילה דבפרק האומר דקדושין (דף סה:) ולר"מ[ט] עדיפא טפי כתובה מבעל חוב דעלמא דנהי דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי לכתובה משתעבדי:

מתני'

מתיב רבי אבא[ו] אקונם שאיני נושא לפלונית בעורה והרי היא נאה שחורה והרי היא לבנה קצרה והרי היא ארוכה מותר בה לא מפני שכעורה ונעשת נאה שחורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה אלא שהנדר טעות בשלמא לרב הונא דאמר נעשה כתולה נדרו בדבר תנא תולה נדרו בדבר ותנא נדר טעות אלא לר' יוחנן דאמר כבר מת וכבר עשה תשובה למה לי למתני תרי זימני נדר טעות קשיא: **מתני'**[ב] ועוד אמר ר"מ פותחין לו מן הכתוב שבתורה ואומרין לו אילו היית יודע שאתה עובר על [1]לא תקום ועל לא תטור ועל [2]לא תשנא את אחיך בלבבך [1]ואהבת לרעך כמוך [3]וחי אחיך עמך [3]שהוא עני ואין אתה יכול לפרנסו אמר אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר הרי זה מותר: **גמ'** א"ל רב [ג]הונא בר רב קטינא [ד]לרבנן נימא כל דמעני לאו עלי נפיל מאי דמטי לי לפרנסו בהדי כ"ע מפרנסנא ליה א"ל אני אומר כל הנופל אינו נופל לידי גבאי תחלה: **מתני'**[ג] פותחין לאדם בכתובת אשתו ומעשה באחד שנדר מאשתו הנאה והיתה כתובתה ת' דינרים ובא לפני ר"ע וחייבו ליתן לה כתובתה אמר לו רבי ח' מאות דינרין הניח אבא נטל אחי ד' מאות ואני ד' מאות לא דיה שתטול היא מאתים ואני מאתים א"ל ר"ע אפי' אתה מוכר שער ראשך אתה נותן לה כתובתה אמר לו אילו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר והתירה רבי עקיבא: **גמ'** מטלטלי מי משתעבדי לכתובה אמר אביי קרקע שוה ח' מאות דינר והקתני שער ראשו ושער ראשו מטלטלי הוא ה"ק אפי' אתה מוכר שער ראשך ואוכל שמעת מינה[ה] [ה]אין מסדרין לבעל חוב אמר רב נחמן ברבי יצחק לומר

כתובתה עד שתפרע לה הכל משלם. ואית דאמרי אין מסדרין לבעל חוב אין עושין לו סדר של חיות שאין מניחין לו מה שסדרו חכמים כדאמרינן התם שמניחין לו כלי תשמישו ומטה וכו':

מתני'

[ח] א מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה ג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלב סעי' ו:

[ט] ב מיי' פ"ו מהלכות שכירות הל' יא טוש"ע י"ד סי' רכח סעי' י:

[י] ג טוש"ע שם סעי' ט:

מוסף רש"י

אין מסדרין לבעל חוב. מסדרין, שמין להניח לו כרחי חייו, לשון והעריך אותו, ליטנא אחריינא שמסדרין, לשון שריר, ושתיהן שמעתי (ב"מ קיג:).

תוספות

בשלמא לרב הונא כו'. תמי מילי דלא דמו אהדדי לכך תנא לתרוייהו: אלא לר' יוחנן דאמר כבר מת והוי נדר טעות למה לי למיתני. כלומר היינו הך דלקמן וטובא קשה דהא הכא פליגי רבנן ודבר דלקמן לא פליגי ותס כן למיכי טובא ותומר הר"ם דה"פ למה לי למתני תרתי ליתני הך בכא גבי הך דלקמן דמיירי בנדר טעות והכי נמי בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עד.) דקאמר אלא למ"ל לדברי המכשיר הם מכשיר בנתם אבא אבא שאול מאי אתא לאשמועינן ופירוש אמאי לא תנא הא מילתא דאבא שאול גבי ר"ג ורבי יהושע וקן התם דקאמר מאי קמ"ל יש ממון מחייבי כריתות תניינא חדא זמנא כלומר ויתיבי התם מילתא דר"ע וטעמא דלא פליגי רבנן בהך דכעורה ומצאת שהיא נאה דלא שייך למיגזר אטו היכא שאינה נאה בשעת הנדר ושוב נעשית נאה אבל הכא איכא למיגזר אטו דהוי נולד: **שמא יעני.** ומימה כל מאן דמתעני עלי נפיל. בתמיה ומאי פתיחה היא בשביל כך לא יתחרט ואף כי יעני אין מוטל עליו לפרנסו לימנו ליה גבאי ויתפרנס עם שאר עניי העיר: **אינו נופל לידי גבאי תחלה.** כלומר מיד שהעני אין הגבאי מפרנסו מיד ומוטל על היחידים לפרנסו: **בכתובת אשתו.** ולא אמרי' [דאין פותחין] בפרעון הכתובה דהוי נולד: **מוכר שער ראשך.** מפרש בגמרא: ש"מ מטלטלי משתעבדי לכתובה. ופליגי בזה ר"מ ורבנן בפרק האשה שנפלו (כתובות דף פח.): דרבנן סברי דכתובה גרועה מנכ"מ ולא משתעבדי לה מטלטלי דאפי' מייניה [אינה גובה]: **אפי' אתה מוכר שער ראשך ואוכל.** כלומר לריך אתה ליתן לה כל אשר לך ואפי' תצטרך למכור שער ראשך למזונותיך אבל ודאי לפרוע הכתובה לא היה מוכר: ש"מ אין מסדרין לב"ח. ופלוגתא היא בפרק המקבל (ב"מ דף קיד.) דאיכא מ"ד מסדרין מניחין לו כלי תשמישו וכ"ש שער ראשו:

מתני' רבי אליעזר אומר אם אינו יודע כל הנדר כולו אינו יודע אם נדר בדבר אם נדר בטעות אם נדר בשגגה אם נדר באונס אם נדר בדבר שאינו בידו אם נדר בדבר שלא נברא עדיין אם נדר בדבר שלא נברא אינו יודע אם נדר בדבר שלא נברא אינו יודע אם נדר בדבר שלא נברא אינו יודע

מתני' אומן בימים. ימים טובים ושבתות שבהן מותר ושאר ימות השנה אסור: **הותר הראשון הותר כולן.** כדלקימנא בפ' ד' נדרים[ד] שתלאן כולן בראשון: **אמר שאיני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן לריכין פתח לכל אחד ואחד.** אע"פ שאמר כל טענותיו בתוך כדי דיבור: **גמ' אמר רבא.** מתני' דמשוי חילוק בין היכא דאמר כולכם להיכא דאמר לזה קרבן ולזה קרבן: **ר"ש היא דאמר[ב] עד שיאמר [שבועה] לכל אחד ואחד.** דתנן במסכת שבועות[ג] היו חמשה מודעין אותו וכו' ר"ש אומר לעולם אינו חייב עד שיאמר לכל אחד ואחד שבועה לא לך ומצא בכולן לשקר אבל אמר שבועה לא לך ולא לך אינו חייב אלא אחת להכי נמי מתני' היכא דאמר קונם שאיני נהנה לכולכם והותר באחד הותר בכולן: **ופיפוק לי דאין רע.** אמאי קא מהדר תנא דהיכא דאמרו לו והלא המיושן יפה למעייס דלא הוי נדר דמשמע דוקא יפה דאי לא הוי לא רע ולא יפה לא הותר ותיפוק ליה דלא הוי נדר דאינו רע והר"ל נדר בטעות: **ועוד יפה קתני.** והכי נמי גבי אשה[ג] זו לא מפני שהיא כעורה ונעשת יפה אח"כ או שהורה ונעשת לנהנה אלא נאה ונהנה מעיקרא: **מתני' וייפוה.** שקישטוה והלבישוה וגרלית יפה: **גמ' מעשה לספור.** דריש קתני אם היא נאה מעיקרא[ד] הוי נדר בטעות אבל אם נעשת נאה ע"י קישוט כגון הך דר' ישמעאל ה"ל נולד ואין פותחין בנולד והדר קא מפיק מעשה (הוא) אפי' היכא דנעשת נאה ע"י קישוט פותחין לו: **חסורי מיחסרא והכי קתני.** רבי ישמעאל אומר אפי' כעורה ונעשת נאה ע"י קישוט אינו נדר ופותחין לו ומעשה נמי וכו' לומר שאין מקרעין שטר כתובה: **מתני'** [ה]פותחין בימים טובים ובשבתות בראשונה היו אומרים אותן הימים מותרין ושאר כל הימים אסורין עד שבא ר"ע ולימד [ב]שהנדר שהותר [ג]מכללו הותר כולו [ד]כיצד [ג]אמר קונם שאיני נהנה לכולכם הותר אחד מהן הותרו כולן שאיני נהנה לזה ולזה הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין [ד](הותר האמצעי הימנו ולמטה מותר הימנו ולמעלה אסור) שאני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד [ה] [ד]קונם יין שאני טועם שהיין רע למעיים אמרו לו והלא המיושן יפה למעיים הותר במיושן ולא במיושן בלבד הותר אלא בכל היין [ו]קונם בצל שאני טועם שהבצל רע ללב אמרו לו הלא הכופרי יפה ללב הותר בכופרי ולא בכופרי בלבד הותר אלא בכל הבצלים מעשה היה והתירו ר"מ בכל הבצלים: **גמ'** הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין מאן תנא אמר רבא [ו]ר"ש היא דאמר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: קונם יין שאני טועם וכו': ותיפוק ליה דאין רע אמר ר' אבא ועוד יפה קתני: קונם בצל שאני טועם שהבצל וכו': ותיפוק ליה דאין רע אמר ר' אבא ועוד יפה קתני: **מתני'** [ה]פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו אומרים לו אילו היית יודע שלמחר אומרין עליך כך היא ווסתו של פלוני מגרש את נשיו ועל בנותיך יהו אומרין בנות גרושות הן מה [ז]ראתה אמן של אלו להתגרש ואמר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר ה"ז מותר: [ט]קונם שאני נושא את פלונית כעורה והרי היא נאה שהורה והרי היא לבנה קצרה והרי היא ארוכה מותר בה לא מפני שהיא כעורה ונעשת נאה שהורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה [י]אלא שהנדר טעות ומעשה באחד שנדר מבת אחותו הנייה והכניסוה לבית ר' ישמעאל וייפוה אמר לו ר' ישמעאל בני מזו נדרת אמר לו לאו והתירה ר' ישמעאל באותה שעה בכה ר' ישמעאל ואמר בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן וכשמת ר' ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה ואומרות בנות ישראל על ר' ישמעאל בכינה וכן הוא אומר בשאול [1]בנות ישראל[יא] על שאול בכינה: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ר' ישמעאל אומר אפילו כעורה ונעשת נאה שהורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה מעשה באחד שנדר מבת אחותו והכניסוה לבית ר' ישמעאל וייפוה וכו' תנא ולא חייש' שיסקר מתוך הכוסה: **לא מפני שהיא כעורה ונעשת נאה.** דבכי האי גוונא לא שרי לפי שאינו כתולה נדרו בדבר כדפרישית לעיל [מה: ד"ה תנא] ואפילו בפתחא נמי לא שרי דנולד הוא אלא שהנדר טעות ואינו צריך היתר חכם: **גמ' מעשה לספור.** היאך מביא מעשה לסתור דבריו דמעיקרא קתני דכעורה ונעשת נאה אסור ומתר הכי קתני מעשה שהמיהו ר' ישמעאל: **חסורי מיחסרא והכי קתני.** אפי' כעורה ונעשית נאה דס"ל דפותחין בנולד ועבד נמי עובדא ואפ"ה לא קיי"ל כוותיה אלא שרו אלא בנמצאת נאה: שן

מפני שהם רעים: ומשני הדא ועוד קאמר. הדא מפני שאינם רעים ומהאי טעמא לחודיה מותר בהם ועוד מפני שהן יפין: מתני' פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו. כגון אם נדר לגרש את אשתו: מה ראתה אמן להתגרש. אם לא שמצא בה ערות דבר ומצא שפוגם את בניו ולא חיישינן שמא שקר כי יהיה בוש לומר שאינו חושש בכבוד בניו: אלא שהנדר טעות מעיקרו. שבשעת הנדר היתה לנגה: ומעשה בר' ישמעאל. בגמרא פריך מעשה לסתור: וכן הוא אומר בנות ישראל על [ל"ל אל] שאול בכיתה: גמ' מעשה לסתור. וכי דרך הכתוב להביא מעשה לסתור מה שאמר מעיקרא ותקמר דוקא שהיתה כעורה וייפוה: ותתירה ר' ישמעאל. דקסבר כיון שיכולין ליפותה לא היתה כעורה מעיקרא:

לומר שאין מקרעין שטר כתובה. מדא מפני שאינם רעים ומהאי טעמא לחודיה מותר בהם ועוד מפני חיים. שמצא לשם פתח להתחדש החכם מתיון ושאר הימים שאין עליהם חרטה נשתרין בתיפוקין: שהנדר שהותר מקצתו הותר בולו. אע"פ שלא מצא פתח על כולו דלא נדר מעיקרא אלא על דעת שתתקיים כולו ומצא התרת מקצתו פתח לכולו: קונם שאיני נהנה לבולכם הותר אחד מהם. ע"ש חרטה בהתרת חכם או מעצמו כגון שהיה אביו אחד מהם: לזה ולזה. לעיל בפרק ד' נדרים (דף כו:) מוקי כגון שאסר על הראשון בקונם ואמר על השני ה"ז כראשון והשלישי כשני וכן כולם הותר הראשון הותר כולם כי כולם תלויין בו: לזה קרבן ולזה קרבן. בגמרא מוקי לה כר"ש דאמר גבי שבועת הפקדון אם היו ה' תובעין אותו וכפר ונשבע והודה לאינו

לומר שאין מקרעין בתובה. ומיפטר דלעולם יתחייב בה אף אם אין לו בלתי שער ראשו ופקא מיניה דאם יעשיר יפרענה כולה לעולם מסדרין דהכי דטעמא דמסדרין דגמר מיהה [מיהה] מערכין ונערכין תנן נתן פלא והעשיר אינו נותן לו כלום ר"ל דלענין הפא יד לא גמרינן מערכין אלא לענין סידור דכתיב בקרא ואם אך מערך הוא מערך החייבו מערכין והלכך מדינא דב"ש ר"ל דמסדרין אבל מדינא דהפא לא [נשוה] לענין: פותחין לאדם בימים טובים. נמי שנדר שלא לשתות יין עד שלשים יום אומרים לו אילו היית יודע שם בעיסה שבתות וימים טובים מי היית נודר: נדר שהותר מקצתו הותר כולו: שאני נהנה לזה ולזה. לעיל פרק אלו נדרים (דף כו:) אוקימנא דתלאן זה בזה דאמר קונם שאני נהנה לפלוני לכך הותר הראשון הותרו כולן דתלאין בו הותר האחרון שאין אומרים לו אם אינו נהנה לזה קרבן ולזה קרבן. דכיון דאמר קרבן לכל אחד וא' כל אחד נדר בפני עצמו ולא נתבטל נדר של חבירו

מתני' פותחין בימים טובים. שאומרים לו אילו היית יודע שאסור להלטער בשבת היית נודר אי אמר לאו מתירין אותו: **אבל נדר שהותר מקצתו הותר כולו.** ילפינן לה בירושלמי[ט] מדכתיב ככל היוצא מפיו יעשה [במדבר ל] דמשמע דוקא בשכולו קיים: **רישא אמר קונם שאיני נהנה לכולכם הותר אחד מהן הותרו כולן.** למר במשנה ולמר במעמיד כדאי' בפ' ד' נדרי' (לעיל כו.): **שאיני נהנה לזה ולזה.** אוקי לה התם כגון שתלאן זה בזה ומשו"ה הותר הראשון הותרו כולן שכולן היו תלויין בראשון: **הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין.** שהראשונים אינם תלויין בו: **שאני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד.** דכל חד וחד הוי נדר בלאפי נפשיה: **גמ' מאן תנא.** דמדקתני לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד אלמא דלעולם לא הוי פרטא אלא אם אמר לזה אכל חד וחד הא לאו הכי לא אמר לזה ולזה בו"ו אלא בו"ו כללא הוי ומאן תנא אמר רבא ר"ש היא דאמר בפרק שבועת הפקדון (שבועות לו:) גבי היו ה' תובעים אותו ואמר לא לך לא לך לעולם אינו חייב על כל אחד ואחד עד שיאמר שבועה על כל אחד ואחד הא לאו הכי בין בו"ו בין בלא ו"ו כללא הוי: ולענין הלכה קיימא לן כרבי שמעון דסתם לן תנא הכא כווותיה ובפרק האיש מקדש (קדושין מו.) נמי סתם לן כווותיה במתני' בהתקדשי לי בתמרה זו התקדשי לי בזו ואף על גב דבפרק הפקדון גבי שבועה לא לך אינא סתמא דלא כוותיה [ט]ומה לי חד סתמא ומה לי תרי סתמי אם"ש כיון דשקלי וטרו אמוראי אליבא דר"ש בסוגיא דקדושין נקטינן כוותיה וכן פסקו ר"מ והרמב"ן ז"ל: **מתני' קונם יין שאני טועם שהיין רע למעיים הותר במיושן.** בלא פתח כלל וכן נמי הותר בכופרי בלא פתח כיון דלא נתכוון מעולם למיושן ולכופרי וכבר כתבתי זה בפרק ד' נדרים (לעיל כו:) בס"ד: **גמ' ופיפוק לי דאין רע.** ל"ל למימר שהמיושן יפה למעייס אפי' לא יהא יפה כיון דלא הוי רע הותר במיושן שהרי הוא תלה נדרו שהיין רע למעייס: **ועוד יפה קתני.** חדא דאין רע ובהכי שרי ואין צריך לומר כשהוא יפה: **מתני' פותחין לאדם בכבוד עצמו.** המדיר את אשתו עד שיגרשנה פותחין לו בכבוד עצמו ובכבוד בניו אומרים לו אילו היית יודע שלמחר אומרין עליך כך היא ווסתו של פלוני מגרש את נשיו ועל בנותיך יהו אומרין בנות גרושות הן מה [ז]ראתה אמן של אלו להתגרש ואמר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר ה"ז מותר: [ט]קונם שאני נושא את פלונית כעורה והרי היא נאה שהורה והרי היא לבנה קצרה והרי היא ארוכה מותר בה לא מפני שהיא כעורה ונעשת נאה שהורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה [י]אלא שהנדר טעות ומעשה באחד שנדר מבת אחותו הנייה והכניסוה לבית ר' ישמעאל וייפוה אמר לו ר' ישמעאל בני מזו נדרת אמר לו לאו והתירה ר' ישמעאל באותה שעה בכה ר' ישמעאל ואמר בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן וכשמת ר' ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה ואומרות בנות ישראל על ר' ישמעאל בכינה וכן הוא אומר בשאול [1]בנות ישראל[יא] על שאול בכינה: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ר' ישמעאל אומר אפילו כעורה ונעשת נאה שהורה ונעשת לבנה קצרה ונעשת ארוכה מעשה באחד שנדר מבת אחותו והכניסוה לבית ר' ישמעאל וייפוה וכו' תנא

יא א מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' יא סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סימן רטו סעיף ב וסי' רכט סעיף ג:

יב ב מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה ו סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכט סעיף ג:

יג ג מיי' שם פ"ד הלכה יא סמג שם טוש"ע שם וע"ש:

יד ד מיי' שם פ"ח הל"ז סמג שם טוש"ע י"ד סימן רלב סעיף ט:

טו ה מיי' פ"ו מהלכות שבועות הלכה יא סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכח סעיף ט:

טז ו מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה ג סמג שם טוש"ע י"ד סי' רלב סעיף ו:

מוסף רש"י

פותחין בימים טובים ובשבתות. שאם נדר שלא יאכל כל ימות השנה, פותחין לו מרגע כך, כלומר נדרת על דעת להתענות בשבתות וימים טובים, אם אמר לאו הותר (לעיל כה:). בראשונה היו אומרים. כ"ד של רשב"ם אומרים, אותן הימים, שבתות וי"ט (שם). הותר כולו. וכולן מותרין (שם). קונם יין שאני טועם. כהקדש יהא עלי יין שאני טועם (ברכות נא.). והלא הכופרי. בגל של אומו מקום (לעיל כו:). הותר בכופרי. שלא נדר אלא מאומו שהוא רע ללב ולא בכופרי (שם). והתירו ר"מ בכל הבצלים. לקבצר נדר שהותר מקצתו הותר כולו (שם). עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד. גבי המשה מוציאין אותו מן לנו פקדון שיש ביקר, ואמר שבועה שאין לך ביני לא לך ולא לך, אינו חייב אלא אחת, עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד (קדושין מד.). דאמר שבועה לא לך, שבועה לא לך, דחייב על כל אחד ואחד קרבן (לקמן פז:).

פי' הרא"ש (המשך)

חייב על כל אחד אחד קרבן עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד אבל רבנן קאמרי אם אמר שבועה לא לך ולא לך הוי פרטא וחייב על כל אחד ואחד והוא הדין הכא אם אמר לא לזה ולא לזה כל אחד הוי נדר בפני עצמו: גמ' **הא** מני ר"ש **היא.** דדפריסים במתני': ותיפוק ליה דאינו רע. אין יפן ונבל כופרי קא פריך אמאי הולרך לומר שהיין יפן טוב למעיים ונבל כופרי טוב נלב ואפי' לא יהו לא טובים ולא רעים מותר בהם כי לא נדר אלא

תוספות

לומר שאין מקרעין בתובה. ומיפטר דלעולם יתחייב בה אף אם אין לו בלתי שער ראשו ופקא מיניה דאם יעשיר יפרענה כולה לעולם מסדרין דהכי דטעמא דמסדרין דגמר מיהה [מיהה] מערכין ונערכין תנן נתן פלא והעשיר אינו נותן לו כלום ר"ל דלענין הפא יד לא גמרינן מערכין אלא לענין סידור דכתיב בקרא ואם אך מערך הוא מערך החייבו מערכין והלכך מדינא דב"ש ר"ל דמסדרין אבל מדינא דהפא לא [נשוה] לענין: פותחין לאדם בימים טובים. נמי שנדר שלא לשתות יין עד שלשים יום אומרים לו אילו היית יודע שם בעיסה שבתות וימים טובים מי היית נודר: נדר שהותר מקצתו הותר כולו: שאני נהנה לזה ולזה. לעיל פרק אלו נדרים (דף כו:) אוקימנא דתלאן זה בזה דאמר קונם שאני נהנה לפלוני לכך הותר הראשון הותרו כולן דתלאין בו הותר האחרון שאין אומרים לו אם אינו נהנה לזה קרבן ולזה קרבן. דכיון דאמר קרבן לכל אחד וא' כל אחד נדר בפני עצמו ולא נתבטל נדר של חבירו

וגמרא מוקי לה כר"ש דאמר צריך שבועה לכל אחד ואחד דלרבנן דפליגי עליה כי נמי אמר קרבן שאני נהנה לזה ולזה הוי כל אחד קרבן: ר"ש **הוא דאמר.** אינו חייב קרבן שבועה לכל חד וחד עד דאמר שבועה לכל אחד ואחד ורבנן פליגי דכי אמר שבועה לא לך ולא לך חייב על כל אחד ואחד והכי נמי בקרבן לקמן הוי כל חד נדר בפפיה נפשיה: ותיפוק ליה דאין רע. אין יפן ונבל פריך למה לי למימר שהוא טוב: ועוד יפה. כלומר חדא ועוד קתמר. דחקו בספקא ל"ש ואית ספרים דלא גרסינן ליה: בכבוד עצמו ובכבוד אשתו. ולא אמרי' שיתביים ואמר לאו חדעתא דהכי נדרי: כעורה והיא נאה מותרין. בלא שאלה דהוי נדר טעות: לא מפני שנעשית לבנה. כלומר אז לא הייתי מתיר דהוי נולד: ומעשה. בגמרא פריך מעשה לסתור: וייפוה. מפרש בגמרא שעשה לה שן זהב והוי נולד: בכבה ר' ישמעאל. מתון רחמנות:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שן פופכת. שנפלה שיניה והושיבה שן אחר באותו מקום ועומד בכיעור: **ועשה לה ר' ישמעאל שן.** באותו מקום של (1) זה משלו והיינו שייפוה: **בכינה.** עליו: **ימותו כל בני אלמנה.** כלומר ימות הבעל ותהא היא אלמנה ואח"כ ימותו בניה: (2) **לא יזוז שמעון ממקומו.** שיטעוס מבשילה ולהכי לא רצה לטעוס כי היכי דלא ליגרגי למידר שלא יהיו קליס בנדרים: **אלי זילוקא.** דרשב"ג קמיכוון וכל כמה דלא ירקא באכפיה ממש ליכא זילוקא ואי לא לא הוה מותרת דאיהו על דעת כן אמרה כדי לזלזלו: **אל"ל מירק** (3) **לר"ג זילוקא רבה היא.** דאדם חשוב הוא: (4) **מוס יפה שביך.** דמשוס שהיה בה כ"כ מומין קאמר לה אם יש בה שוס דבר יפה: **שמא ראשה נאה.** ולכך הדירה שתראהו לו: **סגלגל.** דומה לאיליי פשתן שראשיהן סגלגליס עגולין: **עגולות.** רכות: **גלוס.** סתוס: **לוחרה שקוט.** שראשה מונח בין כתיפותיה: **אמר להן יפה אתם קוריס אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין.** זה השס יפה לה והיינו ודאי: (5) מוס יפה שבה ועל דעת כן הדירה שתודיעני אותו דבר יפה דשמה יפה לה ששמה לגלוכית ואיהי נמי מגולגלת. ע"א יפה אתם קורין אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין דיין לאין בה דבר יפה להראות ודאי על דעת כן הדירה בעלה שהיה יודע שאין בה דבר יפה ואין יכולה להראות והואיל ואין בה שוס דבר יפה נמצא שאין הנדר חל עליה: **בשילי לי תרי טלפי.** שני רגלי בהמה ובישלה ב' עדשים שלא היתה מכרת בלשונות שלהם בא"י לא היו טועניו כך. ואית דגרסי בשילי (6) טלופחי כלומר מעט עדשים שכן אדם נוהג לומר ואיהי סברה דשתי עדשים קאמר לה ובשלה לו שתי עדשים בלבד ולא רצתה לשנות על דבריו: **ורחה עלה.** למחר אמר אי אמינא לה נמי תרי מעביד לי (7) כאיתמל ואמר לה בשילי לי גריוא מידה גדולה דסבר כי היכי דתטרח עלה דמילתא ולא תבשיל אלא כדי סעודה: **תרי בוליני.** לשון (8) שני שרגי שני מנורות דתרוייהו נקראו בוליני בלשון ארמי: **אבריגהו על ריש דבבא.** על ראש הפתח ומתמה כעס אמר לה ואיהי סברה דקאמר לה למיתבר יתהון על ריש דבבא בן בוטא דהוה יתיב תמן:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ולהכי נקט נערה דדוקא נערה שהיא ברשות אביה (9) כדאמרי' נמי במס' כתובות(10) האב זכאי בקדושי בתו ובמעשה ידיה ובמציאתה ובהפרת נדריה בזמן שהיא נערה ומפיק לה מהאי קרא:

הפר

תנא שן תותבת היתה לה ועשה לה רבי ישמעאל שן של זהב משלו כי שביב רבי ישמעאל פתח עליה ההוא ספדנא הבי בנות ישראל על ר' ישמעאל בכינה המלבישכן וכו' ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתטעימי תבשילך לרבי יהודה ולר"ש ר' יהודה טעים אמר ק"ו (11) ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה יימחה על המים המאררים בספק ואני על אחת כמה וכמה ר"ש לא טעים אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזוז שמעון ממקומו (12) ועוד כי היכי דלא לתרגלי למינדר ההוא דאמר לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתרוקי בו ברשב"ג אתת (13) ורקק אלבושיה א"ל רב אחא מדפתי לרבינא והא האי לזילותא קא מיכוין א"ל מירק על (14) מני דרשב"ג זילותא רבתא היא ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתראי (15) מום יפה שביך לר' ישמעאל בר' יוסי אמר להם שמא ראשה נאה אמרו לו סגלגל (16) שמא שערה נאה דומה לאיציי פשתן שמא עיניה נאות טרוטות הן שמא נאות כפולות הן שמא חוטמה נאה בלום הוא שמא שפתותיה נאות עבות הן שמא צוארה נאה שקוט הוא שמא כריסה נאה צבה הוא שמא רגליה נאות רחבות כשל אווזא שמא שמה נאה לכלוכית שמה אמר להן יפה קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין ושרייה ההוא בר בבל דסליק לארעא דישראל נסיב איתתא אמר לה בשילי לי תרי טלפי בשילה ליה תרי (17) טלפי רתח עלה למחר אמר לה בשילי לי גריוא בשילה ליה גריוא אמר לה זילי אייתי לי תרי בוציני אזלת ואייתי ליה תרי שרגי אמר לה זילי תברי יתהון על רישא דבבא הוה יתיב בבא בן בוטא אבבא וקא דאין דינא אזלת ותברת יתהון על רישיה אמר לה מה הדין דעבדת אמרה ליה כך ציוני בעלי אמר את עשית רצון בעלך המקום יוציא ממך שני בנים כבבא בן בוטא:

הדרן עלך רבי אליעזר

(1) **נערה** א המאורס' אביה ובעלה מפירין נדריה

הפר

שן פופכת. שנפלה שיניה והושיבה שן אחר במקומה: **ימותו כל בני אלמנה.** קלל הבעל שימות ותהא אשתו אלמנה ועוד קלל בניו שיקראו בני אלמנה לאחר מיתתו שימותו גם הם: **והא אלי זילוקא הוא דאלוון.** וכיון שכן לרוק בגופו של רבן שמעון בן גמליאל נתכוון: **על מנת שתראי מום יפה שביך.** אסרה בהנאתו אם תוכל להראות שום דבר נאה בה לר' ישמעאל ברבי יוסי. מום כמו מאום כדכתיב (איוב לא) ובכפי דבק מאום והוא כמו מאומה. ושרייה שלא מצא שום דבר נאה. ואית דגרסי מצא אם יפה כלומר שתהא אסורה עד שתראה היא דבר נאה בגופה לר' ישמעאל וכשראה ר' ישמעאל ששמה נאה לה התירה: **סגלגל.** עגול: **טרוטות.** עגולות: **גלוס.** סתום כמו אוכר גלוס (בבא בתרא דף נח.): **כפולות.** גדולות: **שקוט.** קלר כדתנן בנכוכות (דף מג:) לוחרו שקוט: **בוליני.** תרגום של אבטיחים [עי' במדבר יא]: **שרגי.** נרות דמתרגמינן בוליניא(2): **אבריגהו אבבא.** ממוך שהיה כעוס על מעשיה אמר לה לתבריהו אדאש והיא חשבה שתשברם בראש בבא בן בוטא: **שני בנים בבבא.** כנגד תרין שרגי. ואייתי הכא האי עובדא לאמוראי חסידותיה דבבא בן בוטא כי היכי דאייתי הכא עובדא דרבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. אפילו נדרים שנדרה בעודה פנויה לארוס מיפר בקודמין בשתפותיה דאב כדאיתא בגמ'(3). ונערה דנקט לאפוקי בוגרת שאין לאביה רשות בה ואינו מיפר נדריה וארוס נמי בלא שותפותיה דאב לא מצי מיפר אבל ה"ה נמי דבא י"א שנה שנדריה נדקיס(4) דאב וארוס מפירין נדריה:

הפר

(2) זה משלו והיינו שייפוה. באותו מקום שלו (1) זה משלו והיינו שייפוה: **בכינה.** עליו: **ימותו כל בני אלמנה.** כלומר ימות הבעל ותהא היא אלמנה ואח"כ ימותו בניה: (2) **לא יזוז שמעון ממקומו.** שיטעוס מבשילה ולהכי לא רצה לטעוס כי היכי דלא ליגרגי למידר שלא יהיו קליס בנדרים: **אלי זילוקא.** דרשב"ג קמיכוון וכל כמה דלא ירקא באכפיה ממש ליכא זילוקא ואי לא לא הוה מותרת דאיהו על דעת כן אמרה כדי לזלזלו: **אל"ל מירק** (3) **לר"ג זילוקא רבה היא.** דאדם חשוב הוא: (4) **מוס יפה שביך.** דמשוס שהיה בה כ"כ מומין קאמר לה אם יש בה שוס דבר יפה: **שמא ראשה נאה.** ולכך הדירה שתראהו לו: **סגלגל.** דומה לאיליי פשתן שראשיהן סגלגליס עגולין: **עגולות.** רכות: **גלוס.** סתוס: **לוחרה שקוט.** שראשה מונח בין כתיפותיה: **אמר להן יפה אתם קוריס אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין.** זה השס יפה לה והיינו ודאי: (5) מוס יפה שבה ועל דעת כן הדירה שתודיעני אותו דבר יפה דשמה יפה לה ששמה לגלוכית ואיהי נמי מגולגלת. ע"א יפה אתם קורין אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין דיין לאין בה דבר יפה להראות ודאי על דעת כן הדירה בעלה שהיה יודע שאין בה דבר יפה ואין יכולה להראות והואיל ואין בה שוס דבר יפה נמצא שאין הנדר חל עליה: **בשילי לי תרי טלפי.** שני רגלי בהמה ובישלה ב' עדשים שלא היתה מכרת בלשונות שלהם בא"י לא היו טועניו כך. ואית דגרסי בשילי (6) טלופחי כלומר מעט עדשים שכן אדם נוהג לומר ואיהי סברה דשתי עדשים קאמר לה ובשלה לו שתי עדשים בלבד ולא רצתה לשנות על דבריו: **ורחה עלה.** למחר אמר אי אמינא לה נמי תרי מעביד לי (7) כאיתמל ואמר לה בשילי לי גריוא מידה גדולה דסבר כי היכי דתטרח עלה דמילתא ולא תבשיל אלא כדי סעודה: **תרי בוליני.** לשון (8) שני שרגי שני מנורות דתרוייהו נקראו בוליני בלשון ארמי: **אבריגהו על ריש דבבא.** על ראש הפתח ומתמה כעס אמר לה ואיהי סברה דקאמר לה למיתבר יתהון על ריש דבבא בן בוטא דהוה יתיב תמן:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ולהכי נקט נערה דדוקא נערה שהיא ברשות אביה (9) כדאמרי' נמי במס' כתובות(10) האב זכאי בקדושי בתו ובמעשה ידיה ובמציאתה ובהפרת נדריה בזמן שהיא נערה ומפיק לה מהאי קרא:

הפר

א א מיי' פי"ח מהלכות נדרים הלכה ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ה:

מוסף רש"י

ומה לעשות שלום בין איש לאשתו. לנדוק את הסוטה ואם טהורה היא יהא שלום ביניהם, אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה. שכתב במגילה יתן ה' אותך וגו', כדכתיב (במדבר ה) וכתב את האלות האלה (סוכה נג:). יימחה על המים. דכתיב בסוטה ומחה אל מי המרים, והרבה הזכרות בפרשה ואפילו הכי כתיב ומחה כו' (מכות יא. וכעי"ז חולין קמא.).

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ואינו מופר עד שיפרו שניהם (כתובות לט.).

פירוש הרא"ש

שן תותבת היתה לה. שנפגר אחד משניה והושיבה לה שן של זהב במקומה: ימותו כל בני אלמנה. בני אלמנות אין לסס אב להדריכס בדרך ישרה ואינן בני תרבות כמו זה המגדר: ואל יזוז שמעון ממקומו. לגלגל בכבוד תורתו ולא דמי להשקאת סוטה שקינא לה בעלה לשם שמים על גרמה בה שהיתה עוברת על דת יהודית: עד שתראי מאום שבך. כמו מאומה אם יש בן שוס דבר יפה: סגלגל. עגול ומכוער הוא: דומה לאיציי פשתן. רפוות וכרוכות זו בזו: טרוטות. עגולות: בלום. סתום כוזן וגלגה סתום: כפולות. גדולות וגלגות כאילו הן כפולות: שקוט. קלר כדתנן בנכוכות גבי מומין לוחרו שקוט: יפה אתם קוראין אותה לכלוכית. כלומר שמה נאה לפי מומין שבה: ושרייה. מפני שמה שמצא לה שהוא יפה לה: בשילי לי תרין טלפחין. כלומר דבר מועט שכן דרך לשון בני אדם לומר על דבר מועט ג' או ב' והיא היתה שוטה והביאה הדבר בפשוטו: אמר לה בשילי לי גריוא. כלומר הרבה: אייתי לי בוציני. אבטיחין מתרגמינן בוליני ובכתובות (דף מג.) בוליגא טבא מקלא: תרתין שרגין. ב' נרות שגם הם נקראים בוליני: תברי יתהון על רישא דבבא. לזה לשברם על הדלת והיא שברתם על ראש בבא בן בוטא שהיה גדול הדור: שני בנים בבבא. כנגד שני נרות: הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה. בת י"ג והביאה ב' שערות קרויה נערה עד שיעברו עליה שתי מדשים מהביאה ב' שערות ואז קרויה בוגרת ולפה מרשות אביה וימי משך נערותה אביה ובעלה מפירין נדריה וכן בימי קטנותה בשנה הסמוכה לגדלות אם ידעה לשם מי נדרה הנדרה נדר מן התורה כדאיתא בפרק יולא דופן דמופלא קמון לאיש דאורייתא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמעון ממקומו כי היכי כל"ל ומיכא ועוד נמקק: (ב) שם ורקקה אלבושיה ושרייה ג"ל רב אחא: (ג) שם על מאנייה דרשב"ג: (ד) שם שתראי מאום יפה שביך: (ה) שם סגלגל (שמא שערה נאה) תא"ח ות"ב בפי' רש"י ל"ג ליה: (ו) שם תרי טלפחי רתח עלה: (ז) רש"י ד"ה ועשה לה וכו' של זהב משלו והיינו: (ח) ד"ה ימותו וכו' בניה הם"ל ואח"כ מ"ש ואל יזוז: (ט) ד"ה ת"ל מירק לרשב"ג על מאנייה דלוחא רבתה היא דאדם: (י) ד"ה מאום יפה: (כ) ד"ה אמר להן וכו' והיינו ודאי מאום יפה שבה: (ל) ד"ה בשילי לי וכו' ואית דגרסי בשילי תרי טלופחי כלומר: (מ) ד"ה ורתח וכו' כאתמול ואמר וכו' ולא תבשל אלא: (נ) ד"ה תרי בוליני לשון אבטיחים מתרגמינן בוציניא ואייתית ליה תרי שרגי שני מנורות כל"ל: (ס) רש"י ד"ה נערה וכו' בכשות אביה דכתיב בנעורה בית אביה וכדאמרינן נמי במסכת:

תוספות

האי לזילותא מכוון. וסרי אין [כאן] זילזול ומשני דשפיר הוי זילזול: עד שתראי מום יפה. כלומר יפה מאום שום דבר יפה כמו וכבכי דבק מאום (איוב לא): סגלגל. עגול: טרוטות. פירושו עגולות: כפולות. פירושו גדולות: בלום. סתום: שקוט. קלר כדתנן בנכוכות (דף מג:) לוחרו שקוט: עבה. ושרייה. שהיא יפה לה דבר יפה שמה הגון ויפה לה: בוציני. אבטיחים: שרגי. נרות דמתרגמינן בוליני: תברי יתהון. פירושו שמרבה לה לשבור אותם על הדלת והיא היתה שוטה שאמר לה לשבור אותם על ראש בבא בן בוטא: שני בנים. כנגד שני שרגי: הדרן עלך רבי אליעזר נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. בשותפות ונערה

(ג) שבת קטו. סוכה נג: מכות יא. חולין קמא.], (ד) לקמן עד: יבמות כט: כתובות לט. מו: קדושין ד., (ה) [דף מו:], (ו) [במדבר ה], (ז) [לקמן סז:], (ח) [לקמן מז:], (ט) [בלה מה:].

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הפר האב ולא הפר הבעל. בגמרא פריך היינו רישא אגיה לומר קיים אחד מהן. שאין האחד יכול להפר. ובגמרא פריך למה ליה למיתנא: **גמ' היינו רישא אגיה ובעלה מפירין נדריה.** דמשמע דוקא כששניהם מפירין: **מהו דתימא אגיה או בעלה.** ולא קגי ליה דליתני עד שיפרו שניהם דאי תנא הפר האב ולא הפר הבעל ולא סגי בהפרת אב בעל עד דליפר אב אבל בהפרת אב לחודיה סגי מ"מ איפכא וכדשקלינן וטרינן בהא לקמן בשמעתין להכי תנא הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר: **קיים אחד מהן צריכא למיתני.** בתמיה. דאע"ג דאורחיה דתנא למתני זו ואין ל"ל זו היינו דוקא במילי דלא דמו להדדי דאע"ג דאתיא בתרייתא מק"ו מקמייתא תני לה אבל הכא הדא מלתא היא דהפר אחד וקיים אחד היינו ממש הפר זה בלא זה ועדיפא מינה: **וחזר המקיים ונשאל על הקמתו.** כדאמרינן לקמן[ד] דנשאלין על ההיקס. מהו דתימא מאי דאוקי הא עקריה ובהפרה דמקיים לחודיה סגי דאידך כבר הפר קמ"ל דעד דמפירין שניהם בבת אחת: ונערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה: מגלן אמר [ו]רבה אמר קרא [1]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה (ג) אימא האי קרא בנשואה כתיב אי משום נשואה קרא אחרינא כתיב [2]ואם בית אישה נדרה (ד) אימא תרוייהו בנשואה וכי תימא תרי קראי בנשואה למה לי למימר (ה) [2]שאין הבעל מיפר בקודמין ולאו

הפר האב ולא הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **גמ'** היינו רישא אביה ובעלה מפירין נדריה [ה]מהו דתימא או אביה או בעלה קתני קמ"ל: ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: (ו) למה לי למיתנא השתא יש לומר הפר זה בלא זה ולא כלום קיים אחד מהן א] למה לי (ז) צריכא למיתני כי איצטריך ליה כגון דהפר אחד מהן וקיים אחד וחזר המקיים ונשאל על הקמתו מהו דתימא מאי דאוקי הא עקריה אקמ"ל דמפירין שניהם בבת אחת: ונערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה: מגלן אמר (ו)רבה אמר קרא [1]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה (ג) אימא האי קרא בנשואה כתיב אי משום נשואה קרא אחרינא כתיב [2]ואם בית אישה נדרה (ד) אימא תרוייהו בנשואה וכי תימא תרי קראי בנשואה למה לי למימר (ה) [2]שאין הבעל מיפר בקודמין

(ה) **הפר האב.** ביוס שמעו: **ולא הפר הבעל.** אלא שתק מעת לעת: **או הפר הבעל ולא הפר האב.** דשמיקתו של זה מבטלת הפרתו של זה. ואין צריך לומר היכא דקיים אחד מהן הנדר דהפרתו של זה אינה מועלת כלום: **גמ' היינו רישא.** דכיון דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה ל"ל למיתנא תו (ו) הפר הבעל ולא הפר האב היינו רישא דזה מעכב על זה: **מהו דתימא.** דאי לאו דקתני הפר האב כו' הוה אמינא הא דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה משמע או אביה או בעלה זה בלא זה להכי קתני סיפא דתרוייהו מפירין ביחד: **ואין צריך לומר שקיים אחד מהם ל"ל למיתני כלל.** ממילא ידענא דלאו כלום הוא דהשתא הפר זה בלא זה כו': **כי איצטריכא ליה.** למיתנא ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **כגון שהפר האחד מהן.** הנדר ובא האחר וקיימו וחזר המקיים ונתחרט ממה שקיימו ונשאל לחכם על הקמתו בו ביום ששמע וקיים דאי הוה הקמה דלא מצי ממתיר ליה חכם (ו) אינו יכול להפר תו ואי לא הוה הקמה דמתיר ליה חכם מצי להפר ולהכי איצטריך למיתני שקיים אחד מהן: **דמהו דתימא מאי דאוקים לאו קיום הוא.** דהא עקריה בחרטתו והואיל דלאו קיום הוא הא דאתיא עליה כי הפר לה דמי ואינו צריך להפר יותר קמ"ל דלא הוה הפרה עד שיפרו שניהם בבת אחת שזה נמי יפר. ע"א מאי דאוקי הא עקריה ולאו קיום הוא דהא עקריה בחרטתו ומצי מיפר קמ"ל דלא הוה הפרה עד דמפירין שניהם בבת אחת ולא שיצטרכו להפר זה עם זה ממש בבת אחת אלא הכי נעי למימר כל שאילו רוצין יכולין להפר בבת אחת אף בזה אחר זה מפירין לאפוקי היכא דהפר א' וקיים אחד שאין המקיים יכול להפר בשעה שהפר זה עד שישאל על הקמתו דהא ליכא למימר דבבת אחת ממש בעינן דהא כתיב ביום שמעו דכל היום מותר להפר כדמפקינן לקמן(ג): **אמר קרא** (ד) **אם היו תהיה לאיש.** לעיל מהאי קרא כתיב כי היא אביה אותה וכתיב ואם היו תהיה לאיש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכי היכי דאב מבטל נדרי בתו בזמן שהיא ברשותו ה"נ מבטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדיין היא ברשותו: **מכאן לנערה כו': ואימא.** הדין קרא (ו) אם היו תהיה בנשואה כתיב שהבעל מיפר לה ולא האב ולא מיירי בארוסה: **בנשואה לא מצית למימר דהא קרא אחרינא כתיב.** לנשואה ואם בית אישה נדרה: **ואימא תרוייהו.** הני קראי מיירי בנשואה דבעל מיפר ואי אמרת תרי קראי בנשואה למה לי חד לומר לך שאין הבעל מיפר בקודמין ואם היו תהיה לאיש אתי למילף שהבעל מיפר נדריה של נשואה ואם בית אישה נדרה משמע דאותן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיתה ארוסה וכנסה לא מצי מיפר: ולאו

(ו) **הפר האב ולא הפר הבעל.** בגמרא פריך היינו רישא אגיה ובעלה: גמ' למה לי למיתני השתא י"ל וכו'. וא"ת מ"ש דבכל דוכתא דתנא הא' ליגא ואל"ל בפרק הזהב (נ"מ ס.) תנן ואין ל"ל תדשנו בגרגא וי"ע אם יהא בגריעתא ולא במצנפה וי"ל דמשום הכי פריך הכא השתא משום דכיון דקיים אחד מהן הוי כמו לא הפר וכבר אמר לעיל כך אבל בדוכתא אחריתי כמו בהזהב לא אמר לעיל כל כך הא' ליגא משום הכי לא פריך: וחזר המקיים ונשאל וכו'. דאמר לקמן דאמרינן על ההקס: דמה שהפרת הא עקריה (הפ) ומצי לה כשיפר לה עתה והפרת חבירו שנשבעת הקם הפרה מלתא(ו) היא קמ"ל דעד שמפירין שניהם בבת אחת והפרה קמייתא שהיתה כשהקים חבירו אינו כלום דבעינן כשיפר האחד שחבירו לא יקים אבל ודאי לא בעינן שיפרו שניהם ביחד דא"כ אם הפרו זה אחר זה אם לא הקים: מגלן. דאב גרידא לא מצי מיפר: **אבר קרא אם** היו תהיה לאיש ונדריה עליה. והפרת נדריה כתובה בנעלה דכתיב ואסרה אסר בבית אביה ונשואה וכתיב ואם היא אותה וכתיב בקמוך ואם היו תהיה לאיש אתה לך הא' קרא

ב א מיי' פי"ג מהלכות נדרים הל' כא סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף י:

ג ב מיי' [שם הל' טו] ופי"א הלכה כב טוש"ע שם סעיף לה:

תורה אור השלם

1. וְאִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ: במדבר ל ז
2. וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה אוֹ אָסְרָה אִסָּר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: במדבר ל יא

מוסף רש"י

מאי דאוקי הא עקריה. הא עקר מה שקיים, שהרי נשאל על הקמתו ולא תלטרך הפרה אחרת, קמ"ל. שלריך שיפר לה בפירוש אע"פ שנשאל על הקמתו, ומדהפר לה זה שקיים מותרת, שהרי הפר לה הראשון מחלה, ובבת אחת לאו דוקא אלא זה בחוי זה ואפילו בזה אחר זה הוי הפרה (ראמ"ה בשמו). שאין הבעל מיפר בקודמין. בנדרים שקדמו לנשואין (גיטין לה:).

תוספות

הפר האב ולא הפר הבעל. וגבמרא פריך היינו רישא אגיה ובעלה: גמ' למה לי למיתני השתא י"ל וכו'. וא"ת מ"ש דבכל דוכתא דתנא הא' ליגא ואל"ל בפרק הזהב (נ"מ ס.) תנן ואין ל"ל תדשנו בגרגא וי"ע אם יהא בגריעתא ולא במצנפה וי"ל דמשום הכי פריך הכא השתא משום דכיון דקיים אחד מהן הוי כמו לא הפר וכבר אמר לעיל כך אבל בדוכתא אחריתי כמו בהזהב לא אמר לעיל כל כך הא' ליגא משום הכי לא פריך: וחזר המקיים ונשאל וכו'. דאמר לקמן דאמרינן על ההקס: דמה שהפרת הא עקריה (הפ) ומצי לה כשיפר לה עתה והפרת חבירו שנשבעת הקם הפרה מלתא(ו) היא קמ"ל דעד שמפירין שניהם בבת אחת והפרה קמייתא שהיתה כשהקים חבירו אינו כלום דבעינן כשיפר האחד שחבירו לא יקים אבל ודאי לא בעינן שיפרו שניהם ביחד דא"כ אם הפרו זה אחר זה אם לא הקים: מגלן. דאב גרידא לא מצי מיפר: **אבר קרא אם** היו תהיה לאיש ונדריה עליה. והפרת נדריה כתובה בנעלה דכתיב ואסרה אסר בבית אביה ונשואה וכתיב ואם היא אותה וכתיב בקמוך ואם היו תהיה לאיש אתה לך הא' קרא

ערביהו לאב ולבעל ולקמן פריך אימא או אב או ארוס: **ואם** היו תהיה למה לי ש"מ לארוסה. ואי קשיא אימא דוקא היו תהיה איצטריך לערבו עם האב וללמד דאפילו בנשואה בעינן הפרת האב הא לא קשיא דא"כ לא לכתוב ואם בית אישה בתר הפרת האב וכ"מ טולמו ואם היו תהיה למה לי שמע מינה לארוסה (כך פירש הר"ר אליעזר) וקשה דמכל מקום אימא דקרא דאם היו תהיה מיירי בין בנשואה בין בארוסה וקרא דבית אישה איצטריך לומר שאין מיפר בקודמין ויש לומר דאם היו תהיה לאו בנשואה מיירי דכיון דאין הבעל מיפר בקודמין הא בההוא דאם היו תהיה כתיבי קודמין דכתיב וגדריה עליה (ג"כ) [ג"כ] על כרחך לאו בנשואה מיירי דהא אין הבעל מיפר בקודמין אבל האב מיפר בקודמין כדאמר בסמוך:

הפר האב ולא הפר הבעל אינו מופר ואין צריך לומר שקיים אחד מהן (למה לי למיתנא) תא"ל דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה משמע או אביה או בעלה זה בלא זה להכי קתני סיפא דתרוייהו מפירין ביחד: **ואין צריך לומר שקיים אחד מהם ל"ל למיתני.** ממילא ידענא דלאו כלום הוא דהשתא הפר זה בלא זה כו': **כי איצטריכא ליה.** למיתנא ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **כגון שהפר האחד מהן.** הנדר ובא האחר וקיימו וחזר המקיים ונתחרט ממה שקיימו ונשאל לחכם על הקמתו בו ביום ששמע וקיים דאי הוה הקמה דלא מצי ממתיר ליה חכם (ו) אינו יכול להפר תו ואי לא הוה הקמה דמתיר ליה חכם מצי להפר ולהכי איצטריך למיתני שקיים אחד מהן: **דמהו דתימא מאי דאוקים לאו קיום הוא.** דהא עקריה בחרטתו והואיל דלאו קיום הוא הא דאתיא עליה כי הפר לה דמי ואינו צריך להפר יותר קמ"ל דלא הוה הפרה עד שיפרו שניהם בבת אחת שזה נמי יפר. ע"א מאי דאוקי הא עקריה ולאו קיום הוא דהא עקריה בחרטתו ומצי מיפר קמ"ל דלא הוה הפרה עד דמפירין שניהם בבת אחת ולא שיצטרכו להפר זה עם זה ממש בבת אחת אלא הכי נעי למימר כל שאילו רוצין יכולין להפר בבת אחת אף בזה אחר זה מפירין לאפוקי היכא דהפר א' וקיים אחד שאין המקיים יכול להפר בשעה שהפר זה עד שישאל על הקמתו דהא ליכא למימר דבבת אחת ממש בעינן דהא כתיב ביום שמעו דכל היום מותר להפר כדמפקינן לקמן(ג): **אמר קרא** (ד) **אם היו תהיה לאיש.** לעיל מהאי קרא כתיב כי היא אביה אותה וכתיב ואם היו תהיה לאיש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכי היכי דאב מבטל נדרי בתו בזמן שהיא ברשותו ה"נ מבטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדיין היא ברשותו: **מכאן לנערה כו': ואימא.** הדין קרא (ו) אם היו תהיה בנשואה כתיב שהבעל מיפר לה ולא האב ולא מיירי בארוסה: **בנשואה לא מצית למימר דהא קרא אחרינא כתיב.** לנשואה ואם בית אישה נדרה: **ואימא תרוייהו.** הני קראי מיירי בנשואה דבעל מיפר ואי אמרת תרי קראי בנשואה למה לי חד לומר לך שאין הבעל מיפר בקודמין ואם היו תהיה לאיש אתי למילף שהבעל מיפר נדריה של נשואה ואם בית אישה נדרה משמע דאותן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיתה ארוסה וכנסה לא מצי מיפר: ולאו

דכתיב ונדריה עליה (ג"כ) [ג"כ] על כרחך לאו בנשואה מיירי דהא הבעל מיפר בקודמין אבל האב מיפר בקודמין כדאמר בסמוך:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות